

อุททอง สุพรรณบุรี

ศูนย์กลางพุทธศาสนา

เก่าสุดของสุวรรณภูมิ

ต้นทางประวัติศาสตร์ไทย

เหรียญโรมัน อายุหลัง พ.ศ.800
พบที่เมืองโบราณอู่ทอง (พลอากาศตรี
มนตรี หาญวิชัย ได้ซื้อไว้และมอบให้
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร)

ด้านหน้ามีรูปพระพักตร์ด้านข้าง
ของจักรพรรดิ ซีซาร์ วิกโตรินุส กษัตริย์
อาณาจักรโรมัน ครองราชย์ระหว่าง พ.ศ.
812-814 สวมมงกุฎยอดแหลมเป็นแฉก
มีตัวอักษรล้อมรอบอยู่ริมขอบเหรียญ
IMP C VICTORINUS PF AUG ซึ่ง
เป็นคำย่อของ Imperator ceasor
Victorinus Pius Felix Auguste แปล
ว่าจักรพรรดิ ซีซาร์ วิกโตรินุส ศรัทธา
ความสุข เป็นสง่า ส่วนด้านหลังของ
เหรียญเป็นรูปของเทพอาธีนา

การพบเหรียญโรมัน แสดงว่าเมือง
อู่ทองมีการค้าขายแลกเปลี่ยนกับดิน
แดนตะวันออกกลางและใกล้เคียงผ่าน
อินเดีย

สุวรรณภูมิ สังคมวัฒนธรรม

ลายเส้นจากดินเผารูปภิกษุสาวก 3 รูป ครองจีวร ทำทำบดินเผา เป็นหลักฐานเก่าสุดที่แสดงว่ามีพระสงฆ์ในดินแดนสุวรรณภูมิ พบที่เมืองอุททอง อ.อุททอง จ.สุพรรณบุรี

ปูนปั้นศีรษะบุคคลสวมหมวกทรงสูง อายุราวหลัง พ.ศ.1000 พบที่ฐานเจดีย์เมืองอุททอง ลักษณะใบหน้ายาวเรียว มีนัยน์ตาเบิกกว้าง คิ้วเป็นสันนูน จมูกโต ปากหนาอมยิ้มเล็กน้อย สวมเครื่องประดับศีรษะคล้ายหมวก (หรือผ้าโพกหัว) ทรงกรวยสูง ปลายงอโค้งมาทางด้านหน้า อาจเป็นรูปของพ่อค้าตะวันตกแถบเมดิเตอร์เรเนียนหรือพ่อค้าชาวเปอร์เซีย หรือพ่อค้าชาวซีเรีย ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ทางตะวันตกของอินเดีย

แสดงว่าเมืองอุททองมีการค้าแลกเปลี่ยนเงินคั่งเคยกับพ่อค้าจากบ้านเมืองแถบนี้

‘เมืองอุททองเป็นเมืองเก่ากว่าที่นครปฐม’

ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้า สุภัทราดิศ ดิศกุล อดีตคณบดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

(จากหนังสือ โบราณคดีวิทยาเรื่องเมืองอุททอง กรมศิลปากร รวบรวมจัดพิมพ์ เนื่องในงานเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุททอง สุพรรณบุรี วันที่ 13 พฤษภาคม 2509)

อุททอง ราชธานีสุวรรณภูมิ

เมืองอุททอง เป็นราชธานี เป็นเมืองสำคัญในทางการเมืองและการปกครอง (ของสุวรรณภูมิ)

ธนิต อยู่โพธิ์

อดีตอธิบดีกรมศิลปากร

(สรุปจากหนังสือ สุวรรณภูมิ โดย ธนิต อยู่โพธิ์ กรมศิลปากร พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2510)

อุททอง ตรงกับชื่อสุวรรณภูมิ

“เมืองอุททอง เมืองท้าวอุททอง โดยนัยของความหมายตรงกับชื่อของสุวรรณภูมิ”

มานิต วัลลิโกดม

อดีตผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์โบราณคดีไทย กรมศิลปากร (คัดจากหนังสือ สุวรรณภูมิอยู่ที่ไหน? โดย มานิต วัลลิโกดม สำนักพิมพ์การเวก 2521)

อุททอง เมืองสำคัญยุคสุวรรณภูมิ

“บริเวณที่เป็นตำแหน่งสำคัญของสุวรรณภูมิที่พระโศภณะและอุตตระมาสอนพุทธศาสนานั้นน่าจะอยู่ในเขตบริเวณลุ่มน้ำท่าจีน-แม่กลอง ที่ต่อมามี

เมืองอุททองเป็นเมืองท่า

จากอุททองก็แลเห็นการสืบเนื่องของเมืองสำคัญทางพุทธศาสนา อันได้แก่เมืองนครปฐมโบราณ หรือเมืองนครชัยศรี กับเมืองคูบัวในเขตจังหวัดราชบุรี”

ศรีศักร วัลลิโกดม

(คัดจากหนังสือ เหล็ก “โลหะปฏิวัติ” เมื่อ 2,500 ปีมาแล้ว โดย ศรีศักร วัลลิโกดม สำนักพิมพ์มติชน 2548)

อุททอง เมืองเก่าแก่ที่สุด

“ในบรรดาเมืองโบราณทั้งหลายในประเทศไทย เมืองอุททองคือเมืองที่มีหลักฐานชัดเจนว่าเป็นเมืองเก่าแก่ที่สุดในยุคต้นประวัติศาสตร์”

ศรีศักร วัลลิโกดม

(คัดจากหนังสือ ประวัติศาสตร์โบราณคดี : เมืองอุททอง โดย ศรีศักร วัลลิโกดม เมืองโบราณ 2549)

อุททอง ศูนย์กลางพุทธศาสนาเก่าแก่ที่สุด

อุททองเป็นชุมชนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ราว 3,000 ปีมาแล้ว มีร่องรอยการติดต่อกับอินเดียมาตั้งแต่ช่วงหลัง พ.ศ.200-400

ต่อมาอุททองกลายเป็นเมืองท่าสำคัญของรัฐทวารวดี และเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดของทวารวดี

และมีหลักฐานว่าอิทธิพลพุทธศาสนาหายานที่มีศูนย์กลางอยู่ในรัฐศรีวิชัยได้แผ่เข้ามาถึงเมืองอุททองระหว่างหลัง พ.ศ.1300-1500 ด้วย

(จากหนังสือ ทวารวดี การศึกษาวิเคราะห์จากหลักฐานโบราณคดี โดย ศาสตราจารย์ ดร.ผาสุก อินทราวุธ พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2545)

ตุ๊กตาดินเผาภาพคนทรงสูง อายุราวหลัง พ.ศ.1000 พบในบริเวณเมืองอุททอง เป็นตุ๊กตาดินเผาเนื้อละเอียด ปั้นเป็นรูปบุคคลยืนตรงด้านหน้ามีลิ้ง 1 ตัว นั่งเกาะขาอยู่ มือซ้ายของบุคคลดังกล่าวถือกิ่งผลไม้แบบติดกับต้นขา ส่วนมือขวาถือปลายเชือกที่ผูกล่อกับคอคล้องเอาไว้ บุคคลสวมเครื่องประดับที่คอ (สายสร้อย) และกำไลมือหลายวงทั้ง 2 ข้าง ศีรษะของประติมากรรมมักแตกหักออกจากส่วนลำตัว เพราะเป็นส่วนเปราะบางของรูปปั้น จึงหักง่าย

(บน) ลูกปัดหินอาเกต (ใ

สืบเนื่องของเมืองสำคัญ
เมืองนครปฐมโบราณ หรือ
วังในเขตจังหวัดราชบุรี”

ศรีศักร วัลลิโภดม
“โลทรภูวดี” เมื่อ 2,500
ลิโถม สำนักพิมพ์มติชน

ที่สุด
ทั้งหลายในประเทศไทย
ฐานชัดเจนว่าเป็นเมืองเก่า
นคร”

ศรีศักร วัลลิโภดม
ศาสตร์โบราณคดี : เมือง
คม เมืองโบราณ 2549)

พุทธศาสนาเก่าแก่ที่สุด
แต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์
ร่องรอยการติดต่อกับอินเดีย
-400

เมืองท่าสำคัญของรัฐทวาร
ธศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดของ

พุทธศาสนามหายานที่มี
ได้แผ่เข้ามายังเมืองอู่ทอง
00 ด้วย

การศึกษาวิเคราะห์จากหลัก
อาจารย์ ดร.ผาสุก อินทราวุธ

ศ.ผาสุกอ้างว่า อู่ทองเป็นศูนย์กลางพระพุทธ
ศาสนาเก่าแก่ที่สุดในวัฒนธรรมทวารวดี เมื่อ
พิจารณาจากข้อมูลทั้งหลายแล้วก็จะเห็นได้ว่า พุทธ
ศาสนาที่ว่าจะเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาแบบเถรวาท
จากอินเดียได้และลังกา

ลักษณะเช่นนี้ ชวนให้คิดไปได้ว่า “อู่ทอง” ซึ่งม
ความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “สุวรรณภูมิ” ดินแดน
ที่พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งชมพูทวีปที่มีอายุอยู่ใน
ช่วงราว พ.ศ.200-300 ได้ส่งพระสมณทูตอุดรเถระ
และโสณเถระมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเถรวาท
อย่างไรก็ตาม ยังไม่เคยพบหลักฐานเกี่ยวกับพระพุทธ
ศาสนาไม่ว่าจะนิยายใดก็ตามในช่วงเวลาดังกล่าวที่
อู่ทอง หรือบริเวณใกล้เคียงเลย

อันที่จริงแล้ว หลักฐานเกี่ยวกับการส่งสมณทูต
มายังสุวรรณภูมิดังกล่าวก็ไม่เคยปรากฏหลักฐานอยู่
ในจารึกของพระเจ้าอโศกเลย ผิดจากหลักฐานการ
ส่งสมณทูตไปยังดินแดนอื่นๆ ที่มีจารึกของพระองค์
ระบุไว้อย่างชัดเจน

หลักฐานเก่าแก่ที่สุดเกี่ยวกับการที่พระองค์ได้
ส่งสมณทูตมายังสุวรรณภูมิระบุอยู่ใน มหาวงศ์
พงศาวดารลังกา ที่มีอายุอ่อนลงมากกว่าสมัยพระองค์
อีกมาก ความเข้าใจเรื่องดังกล่าวในอุษาคเนย์จึงมี
รากฐานที่สำคัญมาจากการติดต่อสัมพันธ์กับลังกา
ซึ่งหมายถึงทั้งเครือข่ายของพระพุทธศาสนาเถรวาท
และการค้าเสียมากกว่า

อย่างไรก็ดี จากหลักฐานต่างที่ค้นพบในบริเวณ
พื้นที่เมืองอู่ทอง และบริเวณทลโดยรอบ ก็ไม่อาจ
ปฏิเสธได้เลยว่า เมืองอู่ทองมีความเกี่ยวเนื่องกับ
วัฒนธรรมแบบทวารวดี ที่มีนัยยะเกี่ยวข้องกับ
พระพุทธศาสนาเถรวาทอย่างแยกกันไม่ออก โดยหลัก

ฐานทั้งหมดมีความต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยก่อนรับ
วัฒนธรรมพระพุทธศาสนาจากชมพูทวีป มาจนถึง
สมัยที่รับวัฒนธรรมเนื่องในพุทธศาสนาแล้ว

กระบวนการจำแนกยุคสมัยในอุษาคเนย์ เกี่ยว
พันกับการรับวัฒนธรรมศาสนาจากอินเดีย หรือ
ลังกาอย่างแยกกันไม่ขาด เพราะตัวอักษรทั้งหลาย
ที่พบอยู่ในอุษาคเนย์ล้วนแต่พัฒนาและคลี่คลายมา
จากอักษรปัลลวะของอินเดียใต้ อักษรเหล่านี้เข้ามา
พร้อมกับวัฒนธรรม และเครือข่ายทางศาสนา ไม่ว่า
จะเป็นพุทธ หรือพราหมณ์

ดังนั้น การที่เมืองอู่ทองมีหลักฐานต่อเนื่องมา
ตั้งแต่สมัยก่อนรับวัฒนธรรมศาสนา จนถึงสมัยที่รับ
วัฒนธรรมศาสนาแล้ว ช่างดูเหมือนว่ามีลักษณะ
เชิงช่างที่เก่าแก่กว่าเมืองอื่นๆ ในวัฒนธรรมทวารวดี

จึงอาจจะกล่าวได้ว่าเมืองอู่ทองเป็นศูนย์กลาง
ของพระพุทธศาสนาอย่างเถรวาทที่เก่าแก่ที่สุดใน
วัฒนธรรมทวารวดีได้ แม้ว่าจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่อง
การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระเจ้าอโศกที่มีอายุ
เก่ากว่าหลักฐานเนื่องในพุทธศาสนาในเมือง อู่ทอง
ราว 700 ปีเลยทีเดียว

ลักษณะเช่นนี้คงเกี่ยวเนื่องกับการที่เมืองอู่ทอง
มีฐานะเป็นสถานที่การค้าที่สำคัญมาแต่ดั้งเดิม

(คัดจาก ประวัติวัฒนธรรมลุ่มน้ำทวน-จะเข้
สามพัน รายงานการสำรวจข้อมูลวัฒนธรรมสมัย
โบราณในลุ่มน้ำทวน (จ.กาญจนบุรี)-จะเข้สามพัน
(จ.สุพรรณบุรี) โดยรองศาสตราจารย์ สุรพล นาถ
พิณรุฑ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร และ
อาจารย์ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร สนับสนุนโดย บริษัท มติชน
จำกัด (มหาชน) พ.ศ.2552)

(บน) ลูกปัดหิน
คาร์เนเลียน (ล่าง)
ลูกปัดแก้วทาลาสี
ลูกปัดเมืองอู่ทอง
พบทั่วไปบริเวณเมือง
อู่ทอง อายุมากกว่า
พันปีมาแล้ว มาจาก
อินเดียและเครือข่าย
ตะวันออกกลาง แสดง
ว่ามีการค้าขายแลกเปลี่ยน
กับนานาชาติทาง
ทิศตะวันตก ผ่านทะเล
อันดามัน มหาสมุทร
อินเดียอย่างกว้างขวาง

(บน) ลูกปัดหินอาเกต (โมรา) (ล่าง) ลูกปัดหินควอตซ์